

I nderuar Nënkyetar
Të nderuar deputetë,

Në bazë të kërkesave të parapara me Ligjin për Bankën Qendrore, kam kënaqësinë të jem para jush për ta prezantuar Raportin Vjetor të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës për vitin 2017. Raporti Vjetor është përgatitur në pajtim me dispozitat përkatëse të Ligjit për Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës në muajt e parë të vitit 2017. Në pajtim me nenin 35 të Ligjit për BQK-në, Raporti është miratuar nga Bordi i Bankës Qendrore më 31 maj 2018 dhe, rrjedhimisht, në pajtim me nenin 59 të Ligjit për BQK-në, ai i është dorëzuar Kuvendit të Republikës së Kosovës gjatë muajit qershor të vitit 2018.

Gjatë vitit 2017, BQK-ja ka arritur që me sukses t'i realizojë objektivat e saj ligjore, duke siguruar një sistem financiar të qëndrueshëm dhe në shërbim të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik të vendit. Gjatë këtij viti, BQK-ja ka vazhduar t'i avancojë kapacitetet e saj institucionale në të gjitha sferat e fushëveprimit të saj. Vëmendje e veçantë i është kushtuar edhe ofrimit të shërbimeve efikase për autoritetet publike, institucionet financiare dhe publikun në përgjithësi.

Në vijim, më lejoni të prezantoj para jush një përmbledhje të Raportit Vjetor të BQK-së për vitin 2017, duke përfshirë zhvillimet ekonomike në sektorin e jashtëm dhe në Kosovë, zhvillimet në sistemin financiar të Kosovës, si dhe zhvillimet në kuadër funksioneve të BQK-së.

Ekonomia e Eurozonës gjatë vitit 2017 ka vazhduar të regjistrojë normë pozitive të rritjes, ndërsa inflacioni ka vazhduar të jetë nën objektivin e Bankës Qendrore Evropiane (BQE), përkundër se ka shfaqur shenja të përafrimit ndaj caktimit prej rreth 2 përqind. Shkalla vjetore e rritjes së BPV-së për vitin 2017 ishte 2.4 përqind, rritje e mbështetur kryesisht nga konsumi privat, investimet dhe përmirësimi i pozicionit neto të eksporteve si rezultat i rikuperimit ekonomik në nivel global. Bazuar në 2

parashikimet e BQE-së, ekonomia e eurozonës do të vazhdojë të rikuperohet edhe në vitin 2018. Performanca e favorshme e ekonomisë së eurozonës kishte ndikim pozitiv në ekonominë e **Ballkanit Perëndimor**, duke u manifestuar me përmirësim të pozicionit të neto eksporteve si dhe rritje të investimeve të huaja direkte, të cilat dhanë kontribut të rëndësishëm në vazhdimin e rritjes së këtyre ekonomive. Rimëkëmbja e aktivitetit ekonomik si dhe ngritja e çmimeve në tregjet ndërkombëtare kanë shtuar presionet inflacioniste në rajon, të cilat u reflektuan me ngritje të nivelit mesatar vjetor të inflacionit në rreth 1.9 përqind, nga 0.3 përqind sa ishte një vit më parë.

Ekonomia e Kosovës vazhdoi të rritet edhe gjatë vitit 2017. Sipas vlerësimeve preliminare të Agjencisë së Statistikave të Kosovës, norma reale e rritjes ekonomike në vitin 2017 ishte 3.7 përqind. Kjo rritje e aktivitetit ekonomik është gjeneruar kryesisht nga rritja e investimeve prej 10.7 përqind, përderisa, sipas vlerësimeve preliminare të ASK-së, konsumi ka shënuar rënie prej 1.6 përqind.

Mbështetja e lartë e ekonomisë së Kosovës në importin e mallrave nga jashtë, si dhe niveli i ulët i eksportit vazhdojnë të jenë ndër sfidat kryesore të ekonomisë së vendit. Përkundër rritjes më të shpejtë të eksporteve prej 22.1 përqind, në krahasim me rritjen e importeve prej 9.2 përqind, deficitit tregtar vazhdon të jetë i lartë. Në vitin 2017, vlera e deficitit tregtar ishte 2.7 miliardë euro apo 41.5 përqind e BPV-së.

Deficiti i lartë tregtar i mallrave vazhdon të jetë kontribuuesi kryesor në **deficitin e llogarisë rrjedhëse dhe kapitale**, që në vitin 2017 arriti në 425.1 milionë euro (6.6 përqind e BPV-së). Sidoqoftë, kontributi i deficitit tregtar në deficitin e llogarisë rrjedhëse dhe kapitale vazhdon të neutralizohet në masë të konsiderueshme nga **remitencat**. Në vitin 2017, vlera e remitencave të pranuar në Kosovë arriti në 759.2 milionë euro, duke shënuar një rritje vjetore prej 9.9 përqind. Përveç remitencave, që në vazhdimësi janë dëshmuar të jenë burim i qëndrueshëm i financimit të konsumit në Kosovë, kontributi i diasporës Kosovare në ekonominë e vendit shprehet edhe përmes shpenzimeve që ata bëjnë gjatë qëndrimit në Kosovë si dhe investimeve të huaja direkte.

Në vitin 2017, **investimet e huaja direkte (IHD)** u karakterizuan me rritje të konsiderueshme, duke shënuar vlerën prej 287.8 milionë, në krahasim me vlerën prej 220.0 milionë euro në vitin 2016. Struktura e IHD-ve në Kosovë vazhdon të dominohet nga investimet në sektorin e patundshmërisë, të cilat në vitin 2017 përfaqësuan rreth 65 përqind të gjithsej IHD-ve.

Republika e Kosovës vazhdon të ketë pozicion të kënaqshëm fiskal, të karakterizuar me nivel të ulët të **deficitit buxhetor dhe të borxhit publik**.

Zhvillimi i **tregut të letrave me vlerë në Kosovë** gjatë viteve të fundit ka rritur mundësitë e financimit përmes borxhit për Qeverinë e Kosovës dhe, në të njëjtën kohë, ka rritur alternativat investive në tregun e brendshëm për institucionet financiare që operojnë në Kosovë.

Zhvillimet e **nivelet të përgjithshëm të çmimeve** në ekonominë e Kosovës vazhdojnë të janë mjaft të ngjashme me zhvillimet e çmimeve në tregjet ndërkombëtare. Rikuperimi i çmimeve në tregjet ndërkombëtare u reflektua edhe në Kosovë, me ç'rast ekonomia e vendit shënoi një normë inflacioni prej 1.5 përqind në vitin 2017, për dallim nga viti paraparak i cili ishte karakterizuar me normë të ulët inflacioni prej 0.3 përqind.

Aktiviteti i **sistemit financiar** është zgjeruar edhe gjatë vitit 2017. Sistemi financiar po vazhdon të rritet me ritëm të qëndrueshëm, duke përfaqësuar një nga komponentët më të rëndësishëm të zhvillimit dhe njëkohësisht stabilitetit të ekonomisë së vendit.

Aktiviteti kreditor i **sektorit bankar** ka vazhduar të karakterizohet me ritëm të përshpejtuar të rritjes, si rezultat i përmirësimit të kushteve të kreditimit nga ana e bankave dhe rritjes së kërkesës për kredi nga ndërmarrjet dhe ekonomitë familjare. Në vitin 2017, vlera e **gjithsej kredive** arriti në 2.5 miliardë euro, që paraqet një rritje vjetore prej 11.5 përqind. Gjatë vitit 2017, kreditimi i të gjithë sektorëve të ekonomisë shënoi rritje, ku vlen të theksohet veçanërisht rritja e kredive për sektorin 4

e ndërtimit, bujqësisë dhe prodhimit (26.1 përqind, 13.4 përqind dhe 9.3 përqind respektivisht).

Struktura e kredive të sektorit bankar mbeti e ngjashme me vitet e kaluara, ku kreditë për sektorin e tregtisë përbëjnë rreth 50.4 përqind të gjithsej kredive për ndërmarrjet.

Struktura e kredive të sektorit bankar në masë të madhe reflekton vetë strukturën e ndërmarrjeve që operojnë në Kosovë, ku ndërmarrjet tregtare kanë pjesëmarrje të lartë. Një diversifikim më i madh i strukturës së kredive drejtë sektorëve më pak të kredituar të ekonomisë, por që kanë potencial për të përshpejtuar zhvillimin ekonomik, do të ishte mjaft i dobishëm për ekonominë e Kosovës. Zvogëlimi i theksuar i normave të interesit në kredi nga ana e bankave që po ndodhë në dy vitet e fundit paraqet një zhvillim shumë të rëndësishëm për lehtësimin e qasjes në financa edhe për këta sektorë. Rol të rëndësishëm po luan edhe Fondi Kosovar për Garanci Kreditore, shfrytëzimi i të cilit ka shënuar trend të vazhdueshëm të rritjes dhe ka kaluar vlerën mbi 30 milionë euro në fund të vitit 2017.

Përveç ritmit të përshpejtuar të kreditimit, ekonomia e Kosovës në vitin 2017 përfitoi edhe nga përmirësimi i mëtejshëm i kushteve të kreditimit nga ana e bankave. **Normat e interesit në kredi**, që për një kohë të gjatë ishin konsideruar si njëra ndër pengesat kryesore për zhvillimin e biznesit, në vitin 2017 vazhduan të shënojnë rënie duke zbritur në nivel me mesataren e vendeve të tjera të rajonit. Në fund të vitit 2017, norma mesatare e interesit në kredi ishte 6.8 përqind, krahasuar me normën prej 7.2 përqind sa ishte në vitin paraprak.

Zvogëlimi i normës së interesit në kredi, mes tjerash, reflekton rritjen e vazhdueshme të konkurrencës dhe efikasitetit në sektorin bankar, por edhe përmirësimet e vazhdueshme në ambientin e përgjithshëm afarist, prandaj vazhdimi i reformave që përmirësojnë ambientin afarist do të mundësojë përmirësimin e mëtejshëm të kushteve të financimit në ekonominë e vendit.

Zvogëlimi i kostos së financimit kreditor është ndikuar edhe nga norma e interesit në depozita, e cila në vitin 2017 ishte 1.3 përqind.

Përshpejtimi i rritjes së kreditimit, së bashku me zvogëlimin e normave të interesit, tregon se Kosova ka shënuar progres të rëndësishëm në lehtësimin e qasjes në financa, e cila paraqet një ndër parakushtet më të rëndësishme për të pasur një zhvillim më të madh ekonomik. 5

Burimi kryesor i financimit të sektorit bankar vazhdojnë të jenë **depozitat** e mbledhura brenda vendit të cilat gjatë gjithë periudhës së funksionimit të sektorit bankar janë të dëshmuar të jenë burim i qëndrueshëm i financimit. Në vitin 2017, vlera e gjithsej depozitave në sektorin bankar arriti në 3.1 miliard euro, që paraqet një rritje vjetore prej 6.8 përqind. Kjo qëndrueshmëri e depozitave shprehë besimin e lartë të publikut në sektorin bankar të Kosovës, të ndërtuar mbi bazën e stabilitetit që e ka karakterizuar këtë sektor që nga fillimi i funksionimit të tij.

Gjatë vitit 2017, **treguesit e shëndetit financiar** të sektorit bankar përgjithësisht shënuan përmirësim të mëtejshëm, duke sforcuar kështu edhe më tutje fundamentet e shëndosha të këtij sektori.

Norma e **kredive joperformuese** ndaj gjithsej kredive gjatë këtij viti zbriti në 3.1 përqind krahasuar me normën prej 4.9 përqind sa ishte në vitin 2016. Kosova vazhdon të ketë një cilësi dukshëm më të mirë të portofolit kreditor krahasuar me vendet tjera të rajonit, ku mesatarja e normës së kredive joperformuese në vitin 2017 ishte rreth 8.5 përqind. Kjo cilësi e mirë e portofolit kreditor ka zvogëluar rreziqet për sektorin bankar dhe ka ndikuar në një rritje më të shpejtë dhe me kushte më të favorshme të kreditimit.

Sektori bankar vazhdon të ketë **pozicion të fuqishëm të likuiditetit**, që do të thotë se bankat kanë aftësi të lartë për të përmbushur detyrimet e tyre. Treguesi i likuiditetit të bankave vazhdon të qëndrojë në rreth 37.9 përqind, që paraqet nivel mjaft më të lartë se sa minimumi i kërkuar rregullator prej 25 përqind.

Po ashtu, sektori bankar vazhdon të jetë **mirë i kapitalizuar**, me Treguesin e Mjaftueshmërisë së Kapitalit në normën prej 18.1 përqind, që paraqet nivel dukshëm më të lartë se sa minimumi i kërkuar rregullator prej 12 përqind. Niveli i lartë i kapitalizimit tregon se bankat kanë inkuadruar mjaft shumë kapital vetanak, i cili mund të përdoret për të absorbuar tronditjet e mundshme negative pa rrezikuar mjetet e investitorëve.

*** 6

Performancë në përgjithësi të kënaqshme regjistruan edhe sektorët tjerë të sistemit financiar të Kosovës. **Sistemi pensional** shënoi rritje të arkëtimeve të kontributeve pensionale dhe regjistroi kthim pozitiv nga investimet, duke bërë kështu që të shtohet vlera e kursimeve pensionale. Vlera e përgjithshme e aseteve të sektorit pensional arriti në 1.65 miliard euro, me një rritje prej 16.0 përqind.

Sa i përket **sektorit të sigurimeve**, vlera e gjithsej primeve të shkruara në vitin 2017 shënoi një rritje vjetore prej 3.9 përqind, përderisa në të njëjtën periudhë, gjithsej dëmet e paguara nga kompanitë e sigurimeve dhe Byroja Kosovare e Sigurimit shënuan një rritje vjetore prej 17.8 përqind. Sektori i sigurimeve në këtë vit regjistroi performancë pozitive, për dallim nga vitet paraprake kur karakterizohej me humbje. Përmirësimi i performancës në masë të madhe reflekton masat rregullatorë dhe mbikëqyrëse të ndërmarra nga BQK-ja si dhe përmirësimin e praktikave të menaxhimit në kompanitë e sigurimeve.

Sektori mikrofinanciar dhe financiar jobankar vazhdoi të shërbejë si burim i rendësishëm i financimit, sidomos për ndërmarrjet e vogla dhe ekonomitë familjare. Në vitin 2017, vlera e gjithsej kredive të këtij sektori arriti në 143.9 milionë euro, që përkon me një rritje të theksuar vjetore prej 32.1 përqind. Norma mesatare e interesit në kreditë e sektorit mikrofinanciar ishte 22.6 përqind në dhjetor 2017.

Për vitin 2018, parashikimet e BQK-së sugjerojnë se norma reale e rritjes ekonomike do të luhetet në intervalin 4.2 deri në 4.4 përqind. Bartës kryesor i rritjes pritet të jenë investimet, të cilat parashihet të shënojnë rritje reale prej 10.1 përqind, bazuar në parashikimet për rritje të investimeve publike (25.8 përqind) dhe të investimeve private (5.0 përqind). Kontribut të rëndësishëm në rritjen e investimeve pritet të ketë rritja e kreditimit bankar.

Në vazhdim, më lejoni t'ju shpalosë një përmbledhje të aktiviteteve kryesore të BQK-së gjatë vitit 2017.

Në cilësinë e **rregullatorit financiar**, BQK-ja gjatë vitit 2017 ka bërë një punë të vazhdueshme në avancimin e legjislacionit sekondar dhe në harmonizimin e këtij legjislacioni me direktivat BE-së, dhe me standardet ndërkombëtare, duke krijuar 7

kështu një kornizë rregullative që promovon zhvillimin e shëndoshë të sistemit financiar. Në këtë kuadër, vlen të theksohen aktivitetet lidhur me përafrimin e kornizës rregullative për mbikëqyrjen e bankave me kornizën e Basel-it dhe kornizës rregullative për mbikëqyrjen e siguruesve Solvencës I.

Në funksion të sigurimi të një procesi të **licencimit** financiar transparent gjithëpërfshirës, BQK gjatë vitit 2017 ka rishikuar politikat, procedurat dhe praktikat e licencimit dhe regjistrimit për të gjitha llojet e institucioneve financiare në mënyrë që të sigurojë një kornizë dinamike, efikase dhe të strukturuar të licencimit dhe regjistrimit financiar. Si rrjedhojë edhe numri i institucioneve financiare të licencuara nga BQK-ja në vitin 2017 ka shënuar rritje, duke kontribuar kështu në rritjen e konkurrencës në tregun financiar.

BQK-ja ka vazhduar të bëjë mbikëqyrjen e të gjitha institucioneve financiare që operojnë në Kosovë, për të siguruar operimin e tyre në përputhje me të ligjet dhe kornizën rregullatore në fuqi.

BQK-ja ka vazhduar t'i ofrojë institucioneve shtetërore, institucioneve financiare dhe publikut të gjerë shërbimet përkatëse bankare, si dhe ka siguruar një ofertë kualitative dhe kuantitative të parave të gatshme.

Po ashtu, kemi vazhduar të ofrojmë infrastrukturë efikase financiare, duke siguruar një sistem efikas, të sigurt dhe të qëndrueshëm të pagesave ndërbankare. Rritja e vazhdueshme e vlerës së transaksioneve përmes këtij sistemi, përveç që reflekton rritjen e aktivitetit ekonomik, flet edhe për rëndësinë e këtij sistemi për rritjen e formalitetit në ekonominë e vendit duke zëvendësuar pagesat me para të gatshme.

Menaxhimi i mjeteve që janë nën përgjegjësinë e BQK-së ka vazhduar të bëhet përmes investimeve në instrumente financiare që hyjnë në kategorinë e instrumenteve të sigurta, likuide dhe me vlerësim kreditor superior.

*** 8

Në shërbim të informimit të rregullt të publikut dhe autoriteteve vendimmarrëse, BQK-ja ka vazhduar të **përpilojë dhe të publikojë materiale të ndryshme analitike** të cilat pasqyrojnë zhvillimet ekonomike në vend. Po ashtu, **funksioni statistikor** i BQK-së ka avancuar në harmonizimin e mëtejme të statistikave sipas standardeve ndërkombëtare.

Vëmendje të veçantë kemi vazhduar t'i kushtojmë edhe avancimit të funksioneve të brendshme të BQK-së, duke siguruar një **qeverisje të mirë korporative**, me ç'rast kemi ndërtuar sisteme të qëndrueshme të kontrollit të brendshëm.

Ashtu siç është paraqitur edhe në pasqyrat financiare të prezantuara në Raportin Vjetor, performanca financiare e BQK-së vazhdon të jetë e kënaqshme, duke u karakterizuar me një bilanc pozitiv.

Për sa i përket bashkëpunimit të jashtëm, dëshiroj të theksoj në veçanti aktivitetin e BQK-së në fushën e edukimit financiar, përmes së cilit po synojmë të rrisim njohuritë e publikut rreth sektorit financiar. Në rrafshin ndërkombëtar, gjithashtu kemi pozicionuar me sukses BQK-në, duke siguruar kështu përfaqësime dhe anëtarësim në Organizatën Ndërkombëtare të Mbikëqyrjes së pensioneve (IOPS), nënshkrimin e marrëveshjeve të mirëkuptimit me Autoritetin Bankar Evropian (EBA) si dhe për herë të parë është ftuar të marrë pjesë në takimet e rregullta të këtij institucioni, bashkë me autoritetet mbikëqyrëse të vendeve të rajonit (Ballkanit Perëndimor).

Në përmbyllje të diskutimit tim, dëshiroj t'ju falënderoj për vëmendjen dhe t'ju siguroj se BQK-ja mbetet e përkushtuar që të vazhdoj së realizuari objektivat që dalin nga Ligji për Bankën Qendrore, duke zbatuar me përpikëri të gjitha funksionet e saj në shërbim të stabilitetit dhe zhvillimit ekonomik të vendit.

[Video-Fjalimi i Guvernatorit në Kuvendin e Kosovës 14.09.2018](#)